

⁴ Уголовный кодекс Республики Беларусь: принят от 9 июля 1999 г. № 275-3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://уголовный-кодекс.бел>

⁵ Стратегія розвитку органів внутрішніх справ України : затв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 жовтня 2014 р. № 1118-р // Урядовий кур'єр. – 2014. – 10 груд. – № 230.

⁶ Вітик І. Боротьба з корупцією в Україні кризь призму реформування правоохоронних органів: окремі нотатки до Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції» / І. Вітик // Право України. – 2010. – № 11. – С. 39–43.

⁷ Стратегія розвитку органів внутрішніх справ України : затв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 жовтня 2014 р. № 1118-р // Урядовий кур'єр. – 2014. – 10 груд. – № 230.

⁸ Шпаков А. Е. Проституция как объект криминологического исследования : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / А. Е. Шпаков ; Ростов. юрид. ин-т МВД России. – Ростов/н/Д., 2003. – 24 с.

Резюме

Usatova T. I. Основні стратегічні напрями запобігання злочинам, пов'язаним зі створенням або утриманням місць розпусти та звідництвом.

У статті розкривається зміст основних стратегічних напрямів, реалізація яких складає сутність стратегії запобігання як у цілому злочинам проти моральності, передбаченим розділом XII КК України, так і діянням, кримінальна відповідальність за які установлена у ст. 302 КК України.

Ключові слова: запобігання злочинності, стратегія запобігання, злочини проти моральності, звідництво, створення або утримання місць розпусти.

Резюме

Usatova T. I. Основные направления предупреждения преступлений, связанных с созданием или содержанием мест разврата и сводничества.

В статье раскрывается содержание основных стратегических направлений, реализация которых составляет сущность стратегии предотвращения как в целом преступлений против нравственности, предусмотренных разделом XII УК Украины, так и деянием, уголовная ответственность за которые установлена в ст. 302 УК Украины.

Ключевые слова: предупреждение, преступности, стратегия предупреждения, преступления против моральности, сводничество, создание или содержание мест разврата.

Summary

Usatova T. The main directions of prevention of crimes connected with the creation or holding the places of sexual abuse and pandering.

The article reveals the content of the main strategic directions, the implementation of which is the essence of prevention strategies as offences against morality under Chapter XII of the criminal code of Ukraine in general and acts for which criminal responsibility is established in Art. 302 of the Criminal Code of Ukraine.

Key words: prevention, crime prevention strategy, crime against morality, pandering, creation or holding the places of sexual abuse.

УДК 343.9.018

О. О. ХАРКЕВИЧ

*Олексій Олександрович Харкевич, здобувач
Національної академії внутрішніх справ*

ДЕТЕРМІНАНТИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЗРОСТАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬСЯ ЗЛОЧИННИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Виявлення та усунення детермінант організованої злочинності є необхідною умовою існування України, оскільки існування організованих і згуртованих кримінальних об'єднань створює загрозу для національної безпеки самої держави.

Слід зазначити, що окремими питаннями, що стосуються проблеми характеристики причин та умов організованої злочинності, вже приділялася увага такими науковцями, серед яких видатні криминологи, як В. А. Внуков, Ю. Д. Блувштейн, О. А. Герцензон, І. І. Карпець, В. М. Кудрявцев, Н. Ф. Кузнєцова, П. П. Михайленко, Й. С. Ной, О. Б. Сахаров та ін. За часів незалежної України питанням детермінації злочинів присвятили свої роботи О. М. Бандурка, А. Ф. Волобуєв, Л. М. Давиденко, І. М. Даньшин, О. М. Джужа, А. П. Закалюк, В. С. Зеленецький, А. Ф. Зелінський, О. Г. Кальман, О. М. Костенко, Н. Н. Ярмиш та ін. Однак проблема детермінації злочинів, пов'язаних зі створенням злочинної організації та її «професійної» діяльності, має свою специфіку і раніше детально не досліджувалася.

Вважаємо за необхідне розглянути теоретичні та прикладні аспекти детермінації цього виду злочинної поведінки. Тому проблема детермінації організованої злочинності є актуальною задачею юридичної науки, а її вирішення – метою даної статті.

Вирішуючи проблеми детермінації злочинності, кримінологія користується певними філософськими положеннями, а саме: 1) категорія причинності полягає в тому, що всі реальні явища і процеси виникають і розвиваються закономірно внаслідок існування певних причин; 2) соціальний детермінізм, сутність якого полягає у визнанні закономірного характеру суспільного розвитку; 3) внутрішня протилежність, що ґрунтується на вченні про діалектичну суперечність, яке передбачає роздвоєння єдиного на взаємовиключні протилежності та взаємовідносини поміж ними; 4) системний підхід (метод), що являє собою методологію спеціального наукового пізнання, яке базується на дослідженні об'єктів і явищ як систем¹.

Слід пам'ятати, що створення злочинних груп, а тим більше злочинних організацій, не викликається однією єдиною причиною, а пов'язане з цілим їх комплексом. І в більшості випадків коріння цього явища знаходиться не в патології психологічних реакцій конкретних людей, а в глибоких латентних і явних соціальних, економічних та політичних недугах.

Формування злочинної поведінки більшою мірою викликається соціальними причинами, протилежністю інтересів і прагнень не окремих індивідів, а різних громадських груп².

Проводячи дослідження, необхідно зазначити, що в структурі детермінації злочинів прийнято виділяти дві групи обставин: обставини формування особистості (антисупільна установка) та обставини зовнішнього матеріального світу (конкретна життєва ситуація), що впливають на особу в процесі вибору нею злочинної поведінки. Такі обставини безпосередньо не спричиняють вчинення злочину, їх слід розглядати лише як умови (детермінанти) вчинення конкретних злочинів організованою групою.

Варто зазначити, що термін «детермінація» походить від латинського *determinio*, який перекладається як «визначаю». Великий тлумачний словник сучасної української мови визначає поняття «детермінація» як встановлення причин виникнення чого-небудь. Детермінізм – матеріалістичне вчення про загальну причину, зумовленість явищ природи, суспільства й мислення³.

Н. Ф. Кузнецова до системи кримінологічної детермінації включає як складові причини та умови⁴, а А. П. Закалюк – всю сукупність явищ, процесів, фактів, проявів, з якими вона пов'язана та якими вона обумовлена⁵. Отже, ці учені підтримують згаданий підхід.

Причина злочину, як і будь-якого іншого людського вчинку, має дискретний характер; вона є такою через те, що дія особи спричиняє такий наслідок. Переходячи в цей наслідок, причина припиняє бути причиною, зникає як така до нової дії особи, котра як причина, своєю чергою, переходить у новий наслідок і так далі⁶.

В. М. Кудрявцев пропонував досліджувати злочинність на загальносоціальному, груповому та індивідуальному рівнях. При розгляді злочинної поведінки він виділяв три рівні: на нижньому рівні – індивідуального вчинку – вивчати механізм окремого правопорушення, особистість правопорушника, причини його діяння; на більш високих рівнях – філософському і соціологічному – досліджувати стан, структуру і тенденції злочинності загалом, її причини, а також окремі види злочинів⁷. Такої ж думки дотримуються О. М. Джужа, Є. М. Моїсєєв, В. В. Василевич⁸, Н. Ф. Кузнецова, Г. М. Міньковський⁹, А. І. Долгова¹⁰.

Група вчених вважає, що фактори злочинності слід розглядати як всі ті соціальні явища й процеси, з якими вона пов'язана і взаємодіє, які мають детерміністичне, у тому числі й каузальне (причинно-умовне), значення для пояснення того, що її породжує, визначає, обумовлює. Криміногенні фактори – родове поняття, що включає всі види криміногенної детермінації. За змістом факторів злочинності пропонують їх поділ на економічні, соціальні, суспільно-психологічні, негативно-правові, організаційно-управлінські та інші. За характером механізму впливу на злочинність її фактори виступають у ролі або причин, або умов, або інших детермінант¹¹.

О. М. Джужа, П. П. Михайленко та інші вчені вказують, що причини – це ті процеси і явища, які породжують злочинність як свій безпосередній наслідок. Що стосується умов, то вони безпосередньо не породжують злочинність, але «відкривають шлях» для дії причин, полегшують настання суспільно небезпечних наслідків. Умовами виступають всілякі недоліки в управлінській та організаційній сфері діяльності різних галузей господарства і державного апарату¹².

Відповідно до детермінантів, які впливають на кількість учинених злочинів злочинними організаціями, А. М. Царгородцев виділяє дві групи чинників, що обумовлюють попереджувальну діяльність.

До першої групи входять чинники, які визначають соціальний генезис злочинності, її суспільну небезпеку:

- чинники демографічного характеру (урбанізація, міграція населення, підвищення загальної мобільності населення, кількісні зміни статевовікової структури населення та ін.);
- чинники економічного характеру (низькі доходи населення, безробіття та ін.);
- чинники соціально-психологічного характеру (ослаблення традиційних форм соціального контролю за особою в результаті урбанізації і зменшення впливу сім'ї у вихованні підростаючого покоління та ін.).

Другу групу утворюють чинники організаційно-правового характеру.

До організаційних чинників слід віднести:

- низьку розкриваність групових злочинів оперативними підрозділами;
- недосконалість системи виконання покарання щодо учасників злочинних груп (заходи щодо розвінчання культури злочинних лідерів і злочинної субкультури та ін.).

Правові чинники припускають:

- удосконалення чинного кримінального законодавства про відповідальність за групові злочини і співучасть;
- усунення пропусків у відповідальності учасників злочинних груп;
- ефективність застосування кримінально-правових норм про групові злочини та ін.¹³

Взагалі в якості детермінант злочинності виокремлюють протиріччя, передусім у економічній сфері¹⁴. З таким положенням не можна не погодитися, збільшення відсотку безробіття, труднощі у пошуках місця роботи у осіб, які щойно закінчили вищі навчальні заклади або ж повернулися з армії, низька оплата праці та інші умови позитивно впливають на розвиток злочинності. З економічними відносинами нерозривно пов'язані і соціальні відносини. Саме від цих відносин залежать рівень та умови життя у суспільстві, інтереси людей. Порушення принципу справедливості в цих відносинах, породжує поведінку соціального протесту, що виступає однією з умов підвищення рівня злочинності. Через те до соціальних умов можна віднести міжнаціональні конфлікти, національну, релігійну ворожнечу, соціальну несправедливість, зниження рівня виховання та освіти. Крім того, ще однією соціальною причиною злочинності, зокрема організованої, є слабкість урегульованості в державі міжнаціональних відносин. Не можна не погодитися з думкою вчених, які зазначають, що на рівень злочинності впливають не лише конкретний прояв соціальних відносин, конфліктів і несправедливості, а й взагалі атмосфера у суспільстві, коли певні запевняння, обіцянки з боку органів державної влади у реальному житті спростовуються діями цих органів (політичний екстремізм)¹⁵.

Політична нестабільність у суспільстві сьогодні, нажаль, є суттєвим чинником на шляху до вчинення злочинів, пов'язаних зі створенням злочинних організацій. Останніми роками в Україні, як і в інших державах колишнього СРСР, з'явилося чимало різноманітних партій і рухів, які в результаті своєї політичної діяльності спрямовують свої сили на боротьбу за владу будь-якою ціною, забуваючи при цьому, що суспільство розвивається успішно лише за умови, коли воно єдине та об'єднане загальною національною ідеєю.

Також слід зазначити, що вчиненню злочинів злочинними організаціями сприяє й те, що протиправна поведінка стала елементом способу життя багатьох верств населення. Відбувається переоцінка соціальних цінностей. Кримінально-правові заборони стають усе менш дієвими, а деякі форми злочинної поведінки сприймаються як нормальна ділова активність.

Фактором існування злочинних організацій є й те, що вони – при недоліках боротьби з ними – здатні до само детермінації. Здійснюється зворотній негативний вплив на обставини, що її обумовлюють, у тому числі на економіку, соціальну ситуацію, політику, духовну сферу тощо. Це і відставання соціального розвитку від економічного, і посилення майнового розшарування суспільства. З одного боку, виникла група осіб з дуже високим рівнем забезпеченості, з іншого – величезна кількість людей живе за межею бідності. У зв'язку з цим духовна сфера характеризується проявами крайнього егоїзму, всюдозволеності, виникненням недовіри до офіційних інститутів держави, їх можливостей задовольнити потреби населення¹⁶.

Окрім дослідники виділяють недоліки у функціонуванні господарського та державного механізму, охороні правопорядку, державного чи приватного майна, обліку матеріальних цінностей тощо. Крім того, це можуть бути і упущення в діяльності державної адміністрації, правоохоронних та контролюючих органів, судів, прогалини у законодавстві¹⁷. Інші вчені звертають увагу на соціально-економічні (глибокі кризові явища в економіці, розрив господарських зв'язків тощо), політичні (відсутність жорсткого контролю з боку державного апарату за обліком і розподілом національного багатства, незадовільна робота контролюючих органів тощо), моральні (погіршення морального клімату в суспільстві; девальвація духовних цінностей тощо), правові (прогалини в законодавстві; відсутність у законодавстві дійових заходів боротьби з цим явищем тощо) та інші проблеми, що виникають у суспільстві. Також зазначеному явищу, на думку останніх авторів, сприяє перебудова соціальних цінностей та зменшення значення кримінально-правової заборони^{18,19}.

У контексті розгляду детермінанти створення злочинної організації транснаціональної спрямованості деякі автори, які досліджують саме виникнення організованої злочинності, зазначають, що її причинами є прогалини в міжнародному праві (його недосконалість) і позитивному праві країн, яким властивий цей феномен, а також відсутність: а) геополітичного підходу до феномена організованої злочинності; б) даних системного і структурно-функціонального аналізу про організацію та управління координацією злочинною діяльністю у світових масштабах; в) аналізу її фінансових і політичних можливостей у регіональному масштабі; г) ясності про ступінь її впливу на зовнішній та внутрішній ринки; г) гнучких технологій координації процесів реалізації міжнародних механізмів застосування права до організованої злочинності як у системі в цілому, так і до її окремих модулів за місцем їх виявлення і документування злочинної діяльності²⁰. Крім того, в якості детермінант, що впливають на вчинення злочинів злочинними організаціями, виділяють недооцінювання та неврахування її стану, незадовільне аналізування результатів боротьби з нею, не визначення відповідними органами пріоритетних напрямів протидії, використання застарілих методів викриття і розслідування злочинів, що вчиняються злочинними організаціями, недосконалість правової бази, повільне вживання запобіжних заходів, спрямованих на усунення загальних детермінант злочинності.

Що стосується теми дослідження, то необхідно зазначити таке: факторний аналіз дає змогу оцінити ступінь впливу комплексу політичних, соціальних, економічних, організаційно-правових, психологічних факторів на організовану злочинність і оцінити їх криминогенний потенціал, врахувати зміни в політичних, економічних, соціальних і морально-ідеологічних умовах життєдіяльності суспільства при розробці заходів протидії та визначенні загальної концепції розвитку правосуддя правоохоронних органів з цього питання. Збільшення випадків створення злочинних організацій і банд обумовлюється політичними та економічними кризисними явищами, які існують на сучасному етапі у нашій країні. Насамперед ці кризи негативно впливають на рівень безробіття та стан рівня життя населення. Останнім часом в Україні збільшується кількість безробітних осіб, які з тих чи інших об'єктивних причин втратили роботу. Ці фактори обумовлюють згуртованість

осіб для вчинення злочинів та створення тих чи інших об'єднань, у тому числі й злочинних організацій. Крім того, необхідно зауважити, що збільшенню кількості вчинення вказаних злочинів також сприяє те, що збільшується кількість осіб, які втрачають роботу та мають високу професійну підготовку (мають вищу освіту, проходили підготовку у збройних силах або правоохоронних органах тощо), що, безумовно, ускладнює проведення профілактичних дій з попередження створення стійких злочинних об'єднань і викриття діяльності об'єднань, які вже існують.

Окрім того, збільшення кількості створюваних злочинних організацій обумовлюється тим, що на території України у середині 90-х рр. ХХ ст. активно діяла доволі велика кількість злочинних об'єднань. І у осіб, які були їх членами та були притягнутими до кримінальної відповідальності, закінчуються строки відбування покарань, а особливо після прийняття «закона Савченко», завдяки якому з'явилась можливість достроково вийти на волю. Лише цього року на волю за «законом Савченко» повинні вийти 34 тис. засуджених, що не може позитивно вплинути на криміногенну ситуацію в країні. Окремо необхідно зауважити, що збільшується кількість звільнених осіб, які були організаціями або керівниками зазначених об'єднань. Крім того, збільшення кількості зазначених об'єднань на території країни обумовлюється тим, що останнім часом зростає кількість підприємств, установ і організацій, переважно приватної власності, в яких накопичуються доволі великі матеріальні цінності (філії банків, ломбарди, магазини з продажу прикрас з дорогоцінних матеріалів тощо), що поряд із причинами, які зазначалися вище, сприятиме виникненню саме таких стійких злочинних організацій.

Однією з основних причин зростання випадків сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності є також зниження рівня життя населення країни. Тенденція до збільшення цих діянь зумовлюється, як вже зазначалося, збільшенням кількості осіб, які раніше були учасниками різних злочинних об'єднань, були притягнуті до кримінальної відповідальності та нині звільняються з місць позбавлення свободи у зв'язку із закінчення строків відбування покарання, що обумовлює збільшення кількості тих чи інших стійких злочинних об'єднань. Крім того, необхідно очікувати підвищення кількості вчинення діянь, які будуть вчинятися посадовими особами, що обумовлюється загальним підвищенням рівня корупції на території України. Недостатність матеріального забезпечення підрозділів Національної поліції, некомплект кадрів, відсутність необхідного рівня підготовки кадрів також негативно впливають на стан протидії організованої злочинності в державі. На сучасному етапі має місце вільний доступ до будь-яких технічних засобів, тобто майже відсутні будь-які обмеження щодо придбання різноманітних технічних спецзасобів, які в інших країнах заборонені до вільного обороту, та вкрай обмежене фінансування правоохоронних органів щодо придбання необхідних технічних засобів, спрямованих на протидію й викриття злочинної діяльності осіб, у тому числі злочинної діяльності злочинних організацій. Крім того, на стан організованої злочинності в державі також негативно впливає існуючий на сьогодні некомплект правоохоронних органів кваліфікованими кадрами та постійним збільшенням кількості звільнення співробітників правоохоронних органів, а також відсутність налагодженої системи підвищення кваліфікації співробітників, які займаються протидією та викриттям діяльності стійких злочинних організацій.

Слід зазначити, що сьогодні недостатньо врегульовано питання нормативно-правового забезпечення з питань боротьби із злочинними організаціями. Чинне кримінальне законодавство з питань протидії та притягнення до відповідальності за створення злочинних організацій не відповідає реальній дійсності. Організована злочинність розвивається із року в рік, злочинні організації не є винятком, виникають її нові форми та методи діяльності, розширюється сфера діяльності таких організацій тощо. Відсутність належного обміну інформацією між відповідними підрозділами різних держав на достатньому рівні також негативно впливає на стан протидії функціонуванню злочинних організацій. На сучасному етапі обмін інформацією, у більшості випадків, здійснюється лише про окремі події, що засновано на особистих контактах та довірливих відносинах співробітників правоохоронних органів. Також слід зазначити відсутність аналізу фінансових можливостей організованої злочинності у регіоні, а саме: нехтування, певною мірою, співробітниками правоохоронних органів своїх службових обов'язків (формальне проведення попереджувальної діяльності, формальна перевірка тих чи інших фактів стосовно вчинення злочинів членами злочинних організацій тощо). Однак більшою мірою наявність цих факторів обумовлена низьким рівнем компетенції співробітників правоохоронних органів стосовно такої діяльності (дуже складні процедури отримання інформації з будь-яких фінансових установ, особливо приватної форми власності, стосовно фінансової діяльності будь-якої організації, відсутність можливості контролювання переміщення будь-якими організаціями грошових коштів за кордон). Окремо слід сказати про відсутність на необхідному рівні аналізу політичних можливостей злочинних організацій в конкретному регіоні, яка обумовлена низьким рівнем компетенції правоохоронних органів та майже відсутністю можливостей проведення будь-яких слідчих дій у разі виявлення будь-яких фактів сприяння незаконній діяльності злочинних організацій серед посадових осіб, які займають пости у вищих ешелонах влади. Особливість цього фактору зумовлена наявністю органів місцевого самоврядування, яким делеговані окремі повноваження вищих органів держави, що свідчить про збільшення кількості посадових осіб, які наділені найвищими повноваженнями.

Підсумовуючи сказане вище, можна дійти наступних **висновків**. Серйозним фактором, що продукує створення злочинних організацій, є міжнаціональні, міжетнічні та міжрелігійні протиріччя серед населення в кожному конкретному регіоні країни. Вказана ситуація пов'язана із багатонаціональністю та поліетнічністю населення країни. У середині 90-х рр. минулого століття на території України існувала доволі велика

кількість різноманітних форм стійких злочинних об'єднань, у тому числі й такі, що були створені за національною ознакою, тобто створені особами однієї національності. Однак необхідно зауважити, що члени вказаних об'єднань в основному здійснювали злочинну діяльність щодо осіб інших національностей. Станом на сьогоднішній день стрімко збільшується кількість криминогенного контингенту, які в результаті дії «зако-ну Савченко» звільняються з місць позбавлення волі у зв'язку з перерахунком та закінченням строків відбування покарання, що створює загрозу повторного створення ними нових злочинних організацій. Питання міжнаціональної та міжетнічної толерантності залишається як ніколи гострим. Також до основних факторів, що детермінують створення злочинних організацій, можна віднести значні недоліки в професійній діяльності працівників правоохоронних органів з профілактики створення таких організацій. Це пов'язано з недостатнім рівнем проведення профілактичної роботи співробітниками правоохоронних органів, передусім спрямованою на попередження створення та виявлення вже існуючих злочинних організацій. У багатьох випадках проведення такої роботи має формальний характер, зокрема, відображається тільки на папері, без проведення необхідних дій у реальній дійсності. Слабкий контроль державних органів за обігом вогнепальної зброї, бойових припасів і вибухових речовин створює свій негативний вплив на стан «професійної» діяльності злочинних організацій. У зв'язку із недосконаліми формами контролю діяльності у цій сфері зазначені предмети використовуються для вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів. Крім того, важливого значення набуває сьогодні фактор детермінації організованої злочинності, як діяльність злочинних організацій, що формуються за національною, етнічною, релігійною ознакою, які пройшли процедуру офіційної реєстрації, метою яких є або розвиток молоді, відродження національних традицій тощо, або ж мета їх діяльності не тільки не розголошується, а навпаки, приховується, і які відповідають ознакам не передбачених законом вєнізованих або збройних формувань, що також є формою організованої злочинності. Необхідно зауважити, що такі організації останнім часом зміцнюють позиції та поширюють свій вплив на багато сфер діяльності суспільства, активно упродовжуються у легальну економіку та навіть виявляють прагнення проникнути до владних структур.

¹ Криминологія. Загальна та Особлива частина : підруч. / за ред. І. М. Даньшина. – Х. : Право, 2003. – 352 с.

² Согомонов А. Ю. Глобальність / А. Ю. Согомонов // Глобализация и постсоветское общество («Аспекты-2001»). – М. : Изд. ООО Стови, 2001. – С. 108.

³ Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусол. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2003. – С. 217.

⁴ Кузнецова Н. Ф. Проблемы криминологической детерминации / Н. Ф. Кузнецова. – М. : Юрид. лит., 1984. – С. 11–12.

⁵ Закалюк А. П. Курс сучасної української криминології: теорія і практика : [у 3 кн.] / А. П. Закалюк. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. – Кн. 1 : Теоретичні засади та історія української криминологічної науки. – С. 184–189.

⁶ Міллер А. Що таке причини та умови злочинів / А. Міллер // Право України. – 2001. – № 5. – С. 89–92.

⁷ Кудрявцев В. Н. Генезис преступления. Опыт криминологического моделирования : учеб. пособ. / В. Н. Кудрявцев. – М. : ФОРУМ-ИНФРА-М, 1998. – С. 9–11.

⁸ Карпец И. И. Преступность: иллюзии и реальность / И. И. Карпец. – М. : Рос. право, 1992. – С. 332.

⁹ Криминологія : учеб. / под ред. Б. В. Коробейникова, Н. Ф. Кузнецовой, Г. М. Миньковского. – М. : БЕК, 1998. – С. 160–162.

¹⁰ Криминологія : учеб. для юрид. вузов / под ред. А. И. Долговой. – М. : Юристъ, 1997. – С. 14–17.

¹¹ Криминологія. Загальна та Особлива частини : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закладів / І. М. Даньшин, В. В. Голіна, О. Г. Кальман, О. В. Лисолед ; за ред. І. М. Даньшина. – Х. : Право, 2003. – С. 57–58.

¹² Курс криминології. Загальна частина : підруч. : в 2 кн. / О. М. Джужа, П. П. Михайленко, О. Г. Кулик та ін. ; за заг. ред. О. М. Джужа. – К. : Юрінком Інтер, 2001. – Кн. 1. – С. 79–91.

¹³ Царегородцев А. М. Предупреждение групповых преступлений органами внутренних дел : учеб. пособ. / А. М. Царегородцев. – Омск : Омская высш. шк. МВД СССР, 1986. – С. 3–8.

¹⁴ Чуфаровский Ю. В. Криминология / Ю. В. Чуфаровский. – М. : ООО «Профобразование», 2002. – С. 64.

¹⁵ Криминологія : учеб. / под ред. В. Н. Кудрявцева, В. Е. Эминовой. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Юрист, 2002. – С. 68.

¹⁶ Гула Л. Ф. Детермінанти організованих злочинних груп: теоретичні і прикладні аспекти / Л. Ф. Гула // Наук. вісник Львів. держ. ун-ту внутр. справ : зб. наук. праць / гол. ред. М. М. Цимбалюк. – Л. : ЛьвДУВС, 2012. – Вип. 3. – С. 432–443. – (Серія «Юридична»).

¹⁷ Криминологія : підруч. для студентів вищих навч. закладів / за ред. О. М. Джужа. – К. : Юрінком Інтер, 2002. – С. 69.

¹⁸ Криминологія : учеб. пособ. / под ред. Н. М. Кузнецовой. – М. : Зерцало, 1998. – 160 с. – С. 50; Четвериков В. С. Криминологія : учеб. пособ. / В. С. Четвериков. – М. : ИНФРА-М, 2001. – С. 52.

¹⁹ Робак В. А. Детермінанти організованої злочинності: на прикладі Автономної Республіки Крим / В. А. Робак : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/UZTNU_law/2010_1/43_robak.pdf

²⁰ Крошко В. Борьба с терроризмом – с чего начать? / В. Крошко // С места происшествия. – 2006. – № 11. – С. 12.

Резюме

Харкевич О. О. Детермінанти, що впливають на зростання злочинів, що вчиняються злочинними організаціями.

У статті проаналізовано детермінанти, що продукують вчинення злочинів злочинними організаціями. Зазначається, що важливою відмінною рисою організованих злочинних груп від злочинних організацій є те, що остання здатна до самодетермінації, а отже, здійснює зворотній негативний вплив на обставини, що її обумовлюють.

Ключові слова: фактори, детермінанти, злочинна організація, злочин, протидія.

Резюме

Харкевич А. А. Детерминанты, влияющие на увеличение совершения преступлений преступными организациями.

В статье проанализированы детерминанты, продуцирующие совершение преступлений преступными организациями. Отмечается, что важной отличительной чертой организованных преступных групп от преступных организаций является то, что последняя способна к самодетерминации, а значит, осуществляет обратное негативное влияние на обстоятельства, ее обуславливающие.

Ключевые слова: факторы, детерминанты, преступная организация, преступление, противодействие.

Summary

Kharkevich A. Determinants affecting the growth of crimes committed by criminal organizations.

The article analyzed the determinants of producing crimes criminal organizations. An important distinguishing feature of organized criminal groups of criminal organizations is that the latter is capable of the same determination, and thus provides back negative effect on the circumstances causing it.

Key words: factors, determinants, criminal organization, offense, opposition.